

1985. évi 21. törvényerejű rendelet

a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülészakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott egyezmény kihirdetéséről¹

Hatályos: 2014. 07. 16. –

(A Magyar Népköztársaság² Elnöki Tanácsa megerősítő okiratának letétbe helyezése az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete főigazgatójánál az 1985. július hó 15. napján megtörtént, az Egyezmény a Magyar Népköztársaság vonatkozásában 1985. október hó 15. napján lépett hatályba.)

1. § A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezetének Általános Konferenciájának ülészakán Párizsban 1972. november hó 16. napján elfogadott Egyezményt e törvényerejű rendelettel kihirdeti.

2. § Az Egyezmény hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

„Egyezmény a világ kulturális és természeti örökségének védelméről

Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Közgyűlésének 1972. október 17.–november 21. között Párizsban összeült tizenhetedik ülészakán

megállapítva, hogy a kulturális és természeti örökséget egyre inkább nemcsak a hagyományos okok fenyegetik megsemmisítéssel, hanem azok a változó társadalmi és gazdasági körülmények is, amelyek a helyzetet egyre félelmetesebb károkozó vagy pusztító jelenségekkel súlyosbítják,

tekintetbe véve, hogy a kulturális és természeti örökség bármely részének pusztulása vagy eltűnése súlyosan csorbitja a világ valamennyi nemzetének örökségét,

tekintetbe véve, hogy a kulturális és természeti örökség védelme nemzeti szinten a szükséges eszközigény nagyságára tekintettel nem egyszer elégtelen, és amiatt, hogy azon ország gazdasági, tudományos, valamint műszaki erőforrásai, melynek területén a megmentendő vagyon található, gyakran nem egységesek,

emlékeztetve arra, hogy a Szervezet Alapokmánya előíranyozza azt, hogy a világ örökség megóvásán és megvédésén örködve, segít ezen célokat szolgáló ismeretek megőrzésében, bővítésében és terjesztésében, ajánlja az érdekelt nemzeteknek ilyen célú nemzetközi megállapodások megkötését,

tekintetbe véve, hogy a kulturális és természeti javakra vonatkozó meglevő nemzetközi egyezmények, ajánlások és határozatok bármely nép tulajdonának tekintendő, egyedülálló és pótolhatatlan javak megőrzésének jelentőségét bizonyítják a világ népei számára,

tekintetbe véve, hogy bizonyos kulturális és természeti javakat kiemelkedő jelentőségüknél fogva az egész emberiség örökségének részeként kell megőrizni,

tekintetbe véve, hogy ezen javakat fenyegető új veszélyek széles köre és súlyossága miatt a kivételes egyetemes értékű természeti és kulturális örökség megvédésében olyan kollektív segítségnyújtás biztosítása hárul a nemzetközi közösségre, mint egészre, mely bár nem helyettesíti az érdekelt állam tevékenységét, ahhoz hatékonyan hozzájárul,

tekintetbe véve, hogy új rendelkezések elfogadása céljából elengedhetetlen olyan, a kivételes egyetemes értékű természeti és kulturális örökség kollektív megvédését szolgáló, hatékony rendszer egyezmény formájában történő létrehozása, mely állandó jellegű és összhangban van a korszerű tudományos módszerekkel,

miután elhatározták a tizenhatodik ülészakon, hogy ez a kérdés nemzetközi egyezmény tárgyát képezze 1972. november 16-án elfogadja jelen EGYEZMÉNYT.

I. A kulturális és természeti örökség meghatározása

1. cikk

Jelen Egyezmény szempontjából „természeti”, „kulturális örökség”-nek tekintendők a következők:

– az emlékművek: építészeti alkotások, nagyméretű szobrászati és festészeti alkotások, régészeti jellegű elemek vagy szerkezetek, feliratok, barlangok és ezek alkotórészeinek olyan csoportjai, melyek történelmi, művészeti vagy tudományos

szempontból kiemelkedő, egyetemes értékűek,

– épület-együttesek: egyedülálló vagy egybefüggő építménycsoportok, melyek építészeti stílusuknál, egységes jellegükénél fogva, vagy a környezetbe való beilleszkedésük folytán történelmi, művészeti vagy tudományos szempontból kiemelkedő egyetemes értékűek,

– helyszínek: emberi alkotások, vagy ember és természet együttes alkotásai, valamint régészeti lelőhelyeket is magukban foglaló olyan területek, amelyek történelmi, esztétikai, etnológiai vagy antropológiai szempontból kiemelkedő egyetemes értékűek.

2. cikk

Jelen Egyezmény szempontjából „természeti örökség”-nek tekintendők a következők:

– fizikai és biológiai alakulatok, vagy ezen alakulatok csoportjaiból álló olyan természeti alkotások, melyek esztétikai vagy tudományos szempontból kiemelkedő, egyetemes értékűek,

– geológiai és fiziográfiai alakulatok, valamint veszélyeztetett állat- és növényfajok lakó-, illetve termőhelyéül szolgáló pontosan körülhatárolt területek, melyek a tudomány vagy megóvás szempontjából kiemelkedő egyetemes értékűek,

– természeti tájak vagy pontosan körülhatárolt természeti területek, melyek a tudomány, a megőrzés vagy a természeti szépség szempontjából kiemelkedő, egyetemes értékűek.

3. cikk

Jelen egyezményben részes minden Állam maga jelöli ki vagy határolja körül a területén levő és a fenti 1. és 2. cikkekben meghatározott javakat.

II. Kulturális és természeti örökség nemzeti és nemzetközi védelme

4. cikk

Jelen Egyezményben részes minden állam elismeri, hogy az 1. és 2. cikkekben megjelölt kulturális és természeti örökség kijelölésének, védelmének, megóvásának, bemutatásának és a jövő nemzedékek számára való átadása biztosításának elsődleges kötelezettsége arra az Államra hárul, amelynek területén található.

A fentiek érdekében minden töle telhetőt megtesz saját erőforrásainak teljes igénybevételével, illetve ahol szükséges mindennemű olyan nemzetközi, különösen pénzügyi, művészeti, tudományos és technikai segítség és együttműködés felhasználásával, amely módjában áll.

5. cikk

A jelen Egyezményben részes Államok abból a célból, hogy a területükön elhelyezkedő természeti és kulturális örökség minél hatékonyabb és aktívabb védelme, megóvása, valamint bemutatása biztosításának érdekében – tőlük telhetőleg, saját körülményeiknek megfelelően tett intézkedésekkel – a legnagyobb mértékben törekszenek majd az alábbiakra:

a) olyan általános politikát alakítsanak ki, mely a közösség életében a természeti és kulturális örökséget jelentőségének megfelelően kezeli és ezen örökség védelmét beépíti az átfogó tervezési programokba,

b) saját területükön – ott ahol ilyenek még nincsenek – létrehozzanak egy vagy több, a természeti és kulturális örökség védelmére, megóvására és bemutatására szolgáló szervezetet olyan személyi állománnyal, amely rendelkezik a rá háruló feladatok ellátását biztosító eszközökkel,

c) tudományos és műszaki tanulmányokat és kutatásokat fejlesszenek ki, valamint dolgozzanak ki olyan operatív módszereket, melyek alkalmassá teszik az Államot a kulturális és természeti örökséget fenyegető veszélyek elhárítására,

d) megtegyék a megfelelő jogi, tudományos, műszaki, igazgatási és pénzügyi intézkedéseket, amelyek ezen örökség kijelöléséhez, védelméhez, megóvásához, rendbehozatalához és helyreállításához szükségesek,

e) elősegítsék a természeti és kulturális örökség védelmi, megőrzési és bemutatási területén működő nemzeti vagy regionális képzési központok alapítását és fejlesztését és ösztönzik a kutatásokat ezen a területen.

6. cikk

1. Maradéktalanul tiszteletben tartva az Államok szuverenitását, arra a területre nézve, melyen az 1. és 2. cikkeken érintett kulturális és természeti örökség található, továbbá a nemzeti jogalkotás által meghatározott tulajdonjogok megsértése nélkül, az Egyezményben részes Államok elismerik, hogy az ilyen örökség az egész világ örökségét jelenti, melynek megóvása az egész nemzetközi közösség együttműködésének feladata.

2. A részes Államok az Egyezmény rendelkezéseivel összhangban, vállalják, hogy segítséget nyújtanak a 11. cikk (2) és (4) bekezdéseiben felsorolt kulturális és természeti örökség kijelölésében, védelmében, megóvásában, megőrzésében, amennyiben az az Állam, melynek területén fekszik – erre igényt tart.

3. Az Egyezményben részes minden Állam vállalja, hogy nem fogantatosít semmilyen olyan intézkedést, mely közvetve vagy közvetlenül károkat okozhat az 1. és 2. cikkeken említett olyan kulturális vagy természeti örökségben, mely a jelen Egyezményben részes más Államok területén található.

7. cikk

Az Egyezmény alkalmazása szempontjából a világ kulturális és természeti örökségének nemzetközi védelme alatt olyan nemzetközi együttműködési és segítségnyújtási rendszer létrehozását kell érteni, melynek célja az Egyezményben részes Államokat ezen örökség megóvásában és azonosításában kifejtett erőfeszítéseiben segíteni.

III. A világ kulturális és természeti örökségének védelmére létrehozott kormányközi bizottság

8. cikk

1. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetén belül ezennel Kormányközi Bizottság létesül a kiemelkedő, egyetemes értékű kulturális és természeti örökség védelmére „Világörökség Bizottsága” elnevezéssel.

Ez az Egyezményben részes 15 államból áll, melyeket az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Közgyűlésének rendes ülészsaka folyamán választanak meg az Egyezményben részes államok.

A Bizottság tagállamainak számát 21-re kell emelni, azon Közgyűlés rendes ülészsakának időpontjától kezdődően, amely azt követően ül össze, hogy az Egyezmény legalább 40 tagállam vonatkozásában hatályba lépett.

2. A Bizottság tagjai megválasztásánál a világ különböző övezeteinek és kultúráinak méltányos képviselését kell biztosítani.

3. Tanácskozási joggal vesz részt a Bizottság ülésein a Kulturális Javak Megóvása és Helyreállítása Tanulmányozásának Nemzetközi Központja (Római Központ), a Műemlékek, Történelmi Együttesek Nemzetközi Tanácsa (ICOMOS) és a Természetvédelmi Unió (IUCN) egy-egy képviselője, valamint

más kormányközi vagy nem-kormányközi, hasonló célú szervezetek képviselői is részt vehetnek tanácsadói minőségben, az egyezményben részes államokban az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Közgyűlésének rendes ülészsakain kinyilvánított kérése alapján.

9. cikk

1. A Világörökség Bizottsága tagállamai megbízatásukat az őket megválasztó Közgyűlés rendes ülészsakának végétől, az ezt követő harmadik rendes ülészsak végéig gyakorolják.

2. Mindazonáltal az első választáson megválasztott tagok egyharmadának megbízatása a megválasztásukat követő Közgyűlés első rendes ülészsakának végével lejár, s ugyanígy lejár a második harmad mandátuma a megválasztásukat követő második Közgyűlés rendes ülészsakának végével.

E tagoknak a neveit az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Közgyűlésének elnöke sorshúzással dönti el, az első választást követően.

3. Az Államok a Bizottságba saját képviselőjüként, a kulturális vagy természeti örökség területén jártas, képzett személyeket jelölnek ki.

10. cikk

1. A Világörökség Bizottsága Eljárási Szabályzatát maga állapítja meg.
2. A Bizottság üléseire bármikor meghívhat állami vagy magánszervezeteket, valamint magánszemélyeket, meghatározott kérdésekről való tanácsadás céljából.
3. A Bizottság tanácsadó szervezet hozhat létre, amennyiben feladata ellátásához szükségesnek tartja.

11. cikk

1. Az Egyezményben részes valamennyi állam a Bizottság rendelkezésére bocsátja a területén levő és jelen cikk [\(2\) bekezdése](#) szerint összeállított jegyzékbe felveendő kulturális és természeti örökség részét képező javak leltárát. Ennek a leltárnak, mely nem tekintendő kimerítőnek, adatszolgáltatást kell tartalmaznia a szóban forgó javak helyéről és azok jelentőségéről.

2. Az Államok által az [\(1\) bekezdésnek](#) megfelelően rendelkezésre bocsátott leltár alapján a Bizottság összeállítja, vezeti és „Világörökség Jegyzéke” címen nyilvánosságra hozza az – Egyezmény 1. és 2. cikkében meghatározottak alapján – listáját azon kulturális és természeti örökségnek, amelyet kiemelkedőnek, egyetemes értékűnek tekint – az általa megállapított követelményeknek megfelelően.

Ezt a jegyzéket naprakész állapotban legalább kétévenként ismételtlen közzé kell tenni.

3. A Világörökség Jegyzékén való felvétel csak az érdekelt Állam egyetértésével történhet. Ha a Jegyzékben szereplő tárgy olyan területen található, melynek szuverenitását, illetve joghatóságát több állam is magáénak vallja, ez nem érinti a vitában álló felek jogait.

4. Amikor a körülmények ezt megkövetelik, a Bizottság összeállítja, vezeti és nyilvánosságra hozza a „Veszélyben levő Világörökség Jegyzékét”, melyen a világörökség azon javai kerülnek feltüntetésre, melyek megmentéséhez jelentősebb munkálatok szükségesek és amelyekhez segítséget kértek jelen Egyezmény alapján. Ez a Jegyzék a munkálatok költségeinek becslését is tartalmazza. A Jegyzéken a kulturális és természeti örökség csak azon javai szerepelhetnek, melyeket súlyos és különleges veszély fenyeget. Ilyennek tekintendő a vagyontárgy megsemmisülési veszélye, a felgyorsult pusztulás következtében, nagykiterjedésű köz- vagy magánmunkálatok, gyors városiasítási és turisztikai fejlesztések, a földterület használatában vagy tulajdonjogában bekövetkezett változások okozta pusztulás folytán, ismeretlen okokból bekövetkezett nagyobb elváltozások eredményeként, a vagyontárgy bármilyen ok miatti elhagyása következtében, fegyveres konfliktus kitörése vagy ilyennek veszélye miatt, vízőzón vagy más elemi csapás eredményeként tűzvész, földrengés, földcsuszamlás, vulkáni kitörések, vízszint megváltozása, árvizek, tengerár nyomán. A Bizottság sürgős esetben bármikor kiegészítheti a veszélyben levő világörökség listáját és ezt a kiegészítést azonnal közzé is teheti.

5. A Bizottság meghatározza azokat az ismérveket, amelyek alapján a kulturális vagy természeti örökség javai felkerülhetnek a jelen cikk [\(2\) és \(4\) bekezdései](#) szerinti jegyzékek valamelyikére.

6. A Bizottság mielőtt jelen cikk a [\(2\) és \(4\) bekezdése](#) szerinti két Jegyzék valamelyikére való felkerülés kérelmét elutasítaná, tanácskozik azzal a részes állammal, melynek területén a szóban forgó kulturális vagy természeti vagyontárgy található.

7. A Bizottság az érdekelt államokkal egyetértésben összehangolja és ösztönzi a jelen cikk [\(2\) és \(4\) bekezdése](#) szerinti Jegyzékek összeállításához szükséges tanulmányok és kutatások végzését.

12. cikk

Az a tény, hogy egy kulturális és természeti örökséghez tartozó valamely vagyontárgy nem került fel a 11. cikk [\(2\) és \(4\) bekezdése](#) szerint összeállított két Jegyzék valamelyikére, egyáltalán nem értelmezhető úgy, hogy a Jegyzékekre történő felkerülés szempontjaitól elvonatkoztatva ezeknek nincsen kiemelkedő, egyetemes értéke.

13. cikk

1. A Világörökség Bizottsága megkapja és tanulmányozza az Egyezményben részes államok által benyújtott nemzetközi segítségre vonatkozó kérelmeket, a területükön levő kulturális és természeti örökség azon javait illetően, melyek a 11. cikk [\(2\) és \(4\) bekezdése](#) szerint jegyzékeken szerepelnek vagy alkalmasak arra, hogy ezen szerepeljenek. A kérelmek célja az ilyen javak védelmének, megóvásának, bemutatásának vagy helyreállításának biztosítása lehet.

2. A jelen cikk [\(1\) bekezdésében](#) jelzettekén kívül a nemzetközi segítségnyújtás tárgya lehet az 1. és 2. cikkeken meghatározott kulturális és természeti örökség javainak feltárási munkálata is, abban az esetben, amikor az előzetes kutatásokból megállapítható, hogy ezen munkálatok folytatása indokolt.

3. A Bizottság határoz az ilyen kérelmek alapján teendő intézkedésekről, meghatározza adott esetben a segítség jellegét és mértékét és saját nevében az érdekelt kormánnyal a szükséges rendezést egyezteti.

4. A Bizottság meghatározza saját teendőinek sorrendjét. Ennek meghatározásánál figyelemmel kell lenni a megmentendő vagyontárgy jelentőségére a világ kulturális és természeti öröksége szempontjából; a természeti környezetet vagy a világ népeinek szellemiségét és történelmét legjelentősebben képviselő javaknál a nemzetközi segítségnyújtás szükségességére, a munkálatok

sürgősségére, azon államok meglevő erőforrásaira, melyek területén a fenyegetett javak találhatók, különös tekintettel arra, hogy ezen államok milyen mértékben képesek saját eszközeikkel biztosítani e javak megmentését.

5. A Bizottság összeállítja, vezeti és közzéteszi azon javak listáját, melyek számára nemzetközi segítségnyújtás történt.

6. A Bizottság határoz a jelen Egyezmény 15. cikkének megfelelően létesített Alap forrásainak felhasználásáról. Kutatja azokat a lehetőségeket, melyekkel ezek a források növelhetők és minden szükséges intézkedést megtesz ennek érdekében.

7. A Bizottság együttműködik azokkal a nemzetközi és nemzeti kormányzervekkel és kormányközi szervezetekkel, melyeknek a jelen egyezményhez hasonló célkitűzéseik vannak. Programjainak megvalósítása és célkitűzéseinek végrehajtása érdekében, a Bizottság ilyen szervezetekhez fordulhat, különösen a Kulturális Javak Megóvása és Helyreállítása Tanulmányozásának Nemzetközi Központjához (Római Központ), a Műemlékek és Történelmi Együttesek Nemzetközi Tanácsához (ICOMOS) és a Nemzetközi Természetvédelmi Unióhoz (IUCN), valamint más állami és magántestülethez, illetve magánszemélyekhez.

8. A Bizottság határozatait a jelenlevő, szavazásban részt vevő tagok kétharmados többségével hozza. A határozatképességhez a Bizottságban levő tagok többségének jelenléte szükséges.

14. cikk

1. A Világörökség Bizottság munkáját az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete Főigazgatója által kinevezett Titkárság segíti.

2. Az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének Főigazgatója a lehető legteljesebb mértékben felhasználva hatáskörüknek és lehetőségeiknek megfelelően a Kulturális Javak Megóvása és Helyreállítása Tanulmányozásának Nemzetközi Központja (Római Központ), a Műemlékek Történelmi Együttesek Nemzetközi Tanácsa (ICOMOS) és a Természetvédelmi Unió (IUCN) szolgálatait, elkészíti a Bizottság dokumentumait, üléseinek napirendjét és biztosítja a határozatok végrehajtását.

IV. A világ kulturális és természeti örökségének védelmére szolgáló alap

15. cikk

1. A világ kiemelkedő, egyetemes értékű természeti és kulturális örökségének védelme céljából ezennel „Világörökségi Alap” elnevezéssel alap létesül.

2. Az Alap az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete pénzügyi rendelkezéseinek megfelelően letéti alapból áll.

3. Az Alap forrásai a következők:

a) jelen egyezményben részes államok kötelező és önkéntes hozzájárulásai;

b) hozzájárulások, adományok, hagyatékok, melyek származhatnak:

(I) más államokból,

(II) az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete, az Egyesült Nemzetek más Szervezetei, különösen az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja és más kormányközi szervezetektől,

(III) állami és magántestületektől, valamint magánszemélyektől,

c) az Alap forrásai után járó kamatok,

d) az Alap javára rendezett gyűjtések és rendezvények bevételei,

e) minden más, a Világörökség Bizottsága által bevételezett pénzeszköz, melyet az Alap szabályzata lehetővé tesz.

4. Az Alap javára történő hozzájárulás és a Bizottságnak nyújtott egyéb támogatás kizárólag a Bizottság által meghatározott célokra történhet. A Bizottság olyan hozzájárulásokat is elfogadhat, amelyek kizárólag meghatározott programok vagy terv céljaira használhatók fel azzal a feltétellel, hogy ezen programok megvalósításáról, illetve végrehajtásáról a Bizottság maga dönt. Az Alaphoz való hozzájárulás nem köthető semmilyen politikai feltételhez.

16. cikk

1. Mindenfajta önkéntes, kiegészítő hozzájárulástól függetlenül a jelen Egyezményben részes Államok kötelezik magukat arra, hogy két évente rendszeresen befizetik hozzájárulásukat, melynek összegét minden Államra egységesen alkalmazott százalékos arányban a jelen Egyezményben részes Államok Közgyűlése dönt el, amely az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és